
СТАТИИ

280 ГОДИНИ МЕЛНИЦА ЛЕГЕНДА*

*Валентин Брайков***

През 1738 г. на хълма с лозя над Потсдам завърта крила една вятърна мелница от холандски тип, която заедно с други 20 подобни започва да мели брашно за 16-те хиляди обитатели в околността. Потсдам е само на 50 км от центъра на Берлин, сърцето на Прусия. Шест години по-късно, някъде около 1744 г., непосредствено до мелницата започва строежът на лятната резиденция на пруския крал Фридрих II Велики (1712–1786) – неговият Дворец на безгрижието Сан Суси (от френски *sans souci* – без грижа). Тогава собственик на мелницата бил мелничарят Гревениц. Самата мелница е висока към 35 м, с размах от 24 м на кръстосаните крила. Скърцащите механизми, непостоянният вятър, както и самият ѝ силует до страничния вход на имението не се вписвали в представата за „летен Версай“. Там чест гост бил апостолът на Просвещението Франсоа Волтер и на тези вечери Фридрих свирел на флейта с камерен оркестър.

Легендата за спора между мелничаря от Сан Суси и Фридрих II станала известна в Бранденбургския район още през XVIII век. Фридрих отишъл при мелничаря с намерение да купи мелницата. Когато мелничарят Гревениц му отказал това, кралят отвърнал гневно, говорейки на адютанта си: „Той не знае ли, че по силата на кралската си власт аз мога да му отнема мелницата, без да платя дори и грош?“. На това мелничарят отговорил невъзмутимо: „Сигурно, Ваше Величество, това лесно бихте направили, ако – казано с Ваше позволение – в Берлин нямаше съд!“. След тази случка кралят се отказал от намерението си.

* www.gramada.org.

** Адвокат от София.

Легендата внушава, че Фридрих II, за разлика от монарсите на абсолютизма, се чувствал обвързан със законите. Дори когато следващият собственик на мелницата помолил за разрешение да я спре и изостави поради недостатъчен вятър, Фридрих му отказал с мотива, че не желае да се раздели с това украшение на замъка си.

Преминала през всички трусове на историята – поправяна, реконструирана, бомбардирана и възстановена, – тази вятърна мелница и до ден днешен върти крила пред входа на Сан Суси и мели брашно, което съседна фурна превръща във вкусен хляб по рецепта от XVIII век. Този хляб е като църковна комка за истинските граждани – управлявани и управляващи.

Няма писмени следи за истинността на тази легенда, но мелницата е твърдо там вече 280 години и привлича с обаянието си хиляди туристи. Тя е едно светилище – символ за германските юристи и за всички, които вярват във върховенството на правото и правосъдието. Документираната история остава в миналото, докато легендата е настояща – тя просто живее чрез нас и от нашата потребност от нея. Крилата на митичната мелница се движат от жаждата на човешкия дух към такава приказка. Но тези крила замахват и като мощна плесница – проклетие срещу всички, които се гаврят с частната собственост и законността.